
Geliş / Received : 08.11.2023
Kabul / Accepted : 21.12.2023
Yayın / Published : 30.12.2023

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE OKUMA BECERİSİNİ GELİŞTİRMEYE YÖNELİK LİSANSÜSTÜ TEZLERE İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA*

A Research on Graduate Thesis on Improving Reading Skills in Teaching Turkish to Foreigners

K. KAAN BÜYÜKİKİZ**

AYŞEGÜL GÜLER YILDIZ***

ABDULLAH TEKİN****

Öz

Bu araştırmanın amacı; 2001-2022 yılları arasında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisini geliştirmeye yönelik deneysel uygulama içeren lisansüstü tezleri tespit etmek ve bu çalışmalardaki eğilimlerin ne yönde olduğunu belirlemektir. Araştırmanın amacından hareketle Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Tez veri tabanından ilişkili anahtar kelimelerle tarama yapılmış; ulaşılan 50 tez içerisindeki belirlenen ölçütlerde uygun olan 17 tez, araştırmada incelemeye alınmıştır. Araştırma senteza yöntemle gerçekleştirılmıştır. Söz konusu tezler benzerlik ve farklılıkların karşılaştırılması sonucunda 6 ayrı temada kategorize edilmiştir. Bu sınıflandırma sonucunda oluşturulan tablolar şu şekildedir: "metin sadeleştirme-uyarlamaya dair tezler", "okuma becerisini etkileyen psikolojik etmenlere dair tezler", "okuma becerisini geliştirmeye yönelik yaklaşım/ yöntem/ teknik/ materyal/ etkinliklere dair tezler", "prozodik özelliklere dair tezler" ve "metin türleri aracılığıyla okuma becerisini geliştirmeye dair tezler". İncelenen tezlere ilişkin bulgu ve yorumlamalar tablolarda verilmiş ve sonuç kısmında değerlendirilip önerilerde bulunulmuştur.

* **Atıf/Alıntı:** Büyükkız, Yıldız, Tekin, " Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Lisansüstü Tezlere İlişkin Bir Araştırma = A Research on Graduate Thesis on Improving Reading Skills in Teaching Turkish to Foreigners", Edebiyat Bilimleri 5, (Aralık/December 2023), 23-70 <https://doi.org/10.5281/zenodo.10447356>

İntihal Taraması: Bu makale intihal taramasından geçirildi.

Etik Beyan: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur..

** Prof. Dr., Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gaziantep/Türkiye. kbuyukikiz@gmail.com, ORCID: 0000-000167270233

*** Öğretim Görevlisi, Gaziantep Üniversitesi, Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÖMER), Gaziantep/Türkiye. aysegulguler27@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7149-463X

**** Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, Gaziantep/Türkiye. a.tekin3537@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6152-245X.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisini geliştirmeye yönelik lisansüstü tezlerin incelendiği bu çalışmanın yabancılara Türkçe öğretimi alanında okuma becerisine dair araştırma yapmak isteyen araştırmacılara yol gösterici olması adına alana katkı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, okuma becerisi, okuma eğitimi, lisansüstü tez, sentezleme.

Abstract

The purpose of this research; To identify postgraduate theses that include experimental applications to improve reading skills in teaching Turkish as a foreign language between 2001 and 2022 and to determine the trends in these studies. Based on the purpose of the research, a search was made with related keywords from the Council of Higher Education (YÖK) Thesis database; Among the 50 theses reached, 17 theses that met the determined criteria were examined in the research. The research was carried out using the synthesis method. These theses were categorized into 6 different themes as a result of comparing their similarities and differences. The tables created as a result of this classification are as follows: "theses on text simplification-adaptation", "theses on psychological factors affecting reading skills", "theses on approaches/ methods/ techniques/ materials/ activities to improve reading skills", "theses on prosodic features" and "theses on improving reading skills through text types". The findings and interpretations of the theses examined are given in the tables and evaluated and suggestions are made in the conclusion section. It is thought that this study, which examines postgraduate theses aimed at improving reading skills in teaching Turkish as a foreign language, will contribute to the field by providing guidance to researchers who want to conduct research on reading skills in teaching Turkish to foreigners.

24

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, reading skills, reading education, postgraduate thesis, synthesize

Giriş

“Okuma” becerisi, dört temel dil becerisinden biri olup sesli veya sessiz bir biçimde gerçekleştirilen anlama ve anlamlandırmaya dayalı dilsel bir çabadır. Mickulecky ve Jeffries'e göre (2004) okumak, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmesi, düşünmelerine yardımcı olması ve kelime dağarcığını genişletmesi bakımından önemlidir. Bojovic (2010) ise okumayı geliştirilmesi ölçüde zaman ve kaynak gerektiren karmaşık, amaçlı, etkileşimli, kavrayıcı, esnek bir etkinlik biçiminde tanımlamaktadır.

Dil, bir bütündür. Dilin dört temel becerisi sürekli bir devinim ve etkileşim içindedir. Şöyle ki, bireyde bir dil becerisi gelişirken diğer dil becerileri de bu gelişimden etkilenmektedir. Bu noktada okuma da sözlü iletişim, akıcılık, doğru ifade seçimi, özetleme vd. pek çok hususta duyu, düşünce, hayal ve isteklerin yazılı veya sözlü olarak aktarılmasında diğer dil becerilerinin de gelişimini etkileyen bir beceridir (Özbay, 2009; Norbaevna ve Yuldashevna, 2019; Marzec-Stawiarska, 2016; Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2017; Arıcı ve Taşkın, 2019; Spanou ve Zafiri, 2019).

Okuma öğretiminin beş unsuru vardır: sesbirimsel farkındalık, sesbilimi, kelime tanıma, kelime hazinesi ve anlama. Bu unsurlar, okuyucunun kabul edilebilir bir okuyucu olması için temel okuma becerilerini kazanmasını sağlar (Gunobgunob-Mirasol, 2019). Sözü edilen unsurlar gerek ana dili eğitiminde gerekse yabancı dil öğretiminde okuma sürecinin etkili bir düzeyde gerçekleşmesi için gerekli hususlardır. Okuma sürecinin istenilen düzeyde gerçekleşmesi, bu unsurların sırasıyla edinilmesini gerektirmektedir. Ana dili eğitiminde bireylerin “sesbirimsel farkındalık, sesbilimi, kelime tanıma, kelime hazinesi ve anlama” gibi unsurlarda fiziksel, zihinsel herhangi bir engel durumu olmadığı takdirde bu aşamaları kısa sürede tamamlayıp akıcı okuma yapabilmesi beklenmektedir. Bu sebeple yabancı dil öğrenen herhangi bir birey alfabeteki sesleri seslendirmeyi öğrenmeye uzunca bir süre ayırmaktadır. Seslerin yazım noktasında öğrenimi nispeten daha kolaydır; buna karşın telaffuzunun zor ve seslerin ayırt edilmesi gerekliliği, öğrenme sürecini uzatan bir durumdur. Seslerin ayırt edilmesini kelimeleri tanıma, kelimelerin bir söz dağarcığı oluşturması ve bu arada temel dil bilgisi yapılarıyla anlamanın gerçekleşmesi takip etmektedir.

Okuma öğretiminin temel unsurlarından kaynaklanan zorluklar dışında gerek ana dili eğitiminde gerekse yabancı dil öğretiminde psikolojik faktörlerin, kültürel durum-farklılıklarının, farklı yöntemlerin, teknolojik araç-gereç kullanımı gibi etkenlerin de okuma becerisinin geliştirilmesinde birtakım etkileri bulunmaktadır (Singhal, 1997; Anderson, 2003; Böyükbaş, Keskin ve Polat, 2011; Rraku, 2013; Acar, 2016; Zhou, 2017; Altunkaya ve Ateş, 2018; Aghajani ve Gholamrezapour, 2019; Stranovska ve Gadusova, 2020). Bu faktörlerin dil öğrenen bireyin kendisine, bulunduğu ortama, eğitim veren öğretmenlere ve eldeki olanaklara göre okuma öğretimini çeşitli düzeylerde etkilemesi mümkündür. Kuşkusuz hem ana dili öğretiminde hem de yabancı dil öğretiminde okuma eğitimiyle ilgili gelecekte sayısız çalışmalar yapılmaya devam edilecektir. İlerleyen dönemlerde gerçekleştirilecek çalışmaların niteliğini ve niceliğini ise geçmişin ve bugünün çalışmaları belirleyecektir. Yaşadığımız zaman dilimine deðin üretilmiş araştırmalarda, okuma öğretiminde dünün ve bugünün sorunları, bu sorumlara yönelik çözüm önerileri, elde edilen bulgular ve ulaşılan sonuçlar ortaya konmuştur. Dolayısıyla eldeki araştırmaların gelişim seyri, araştırmacılara ilerleyen dönemlerde yapılacak çalışmalar için bir çerçeve sunabilecektir. Okuma öğretimi üzerine yapılmış kitap, tez, makale, bildiri vb. çalışmaların çeşitli açılarından incelenip sentezlenmesinin, bu alanda çalışmak isteyen araştırmacılara yol göstereceği düşüncesinden hareketle bu çalışmada da yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında “okuma becerisi” ile ilişkili lisansüstü tezler incelemeye alınmıştır.

Çalışmanın Amacı

Alan yazına bakıldığından yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisine yönelik ve deneysel süreç (ön test- son test, deney ve kontrol grupları) içeren lisansüstü çalışmalarla ilgili genel bir görünüm sahip olmak adına herhangi bir çalışmanın bulunmadığı görülmüştür. Bu tespitten hareketle alan yazında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisine odaklanılan ve deneysel süreç içeren lisansüstü araştırmaları belirlemek, bu çalışmaların eğilimlerin ne yönde olduğunu belirlemek, bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Kapsam ve Sınırlılık

Bu çalışmada 2001- 2022 yılları arasında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisini deneysel (ön test- son test, deney ve kontrol grupları) şekilde inceleyen lisansüstü tezler dışında bir yöntem izleyen çalışmalar, araştırmaya dahil edilmemiştir. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanı (YÖK) sayfasında ulaşılabilir durumda olan lisansüstü tezler “Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi”, “yabancı dil olarak Türkçe öğretimi”, “yabancılara Türkçe Öğretimi”, “yabancılar için Türkçe” ve “okuma becerisi” ifadeleriyle aratılmış ve incelenen 50 tez içerisindeki belirlenen ölçütlerde uygun olan 17 tez, çalışma kapsamına alınmıştır.

Yöntem

26

Bu çalışma, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisinin deneysel olarak ele alındığı çalışmaların incelendiği bir sentezleme araştırmasıdır. Sentezleme çalışmasında araştırılacak konunun belirli özellikleri saptanır ve sonra bu özelliklere uygun çalışmalar çeşitli kaynaklardan taramaktadır. Bu tip çalışmalar “Belirlenen alan ile ilgili incelenen çalışmaların bulgularının derinlemesine analiz edilmesi, ana tema ve alt temaların belirlenmesi, yorumlanması ve değerlendirilmesi çalışmanın iskeletini oluşturmaktadır” (Polat ve Ay, 2016, s. 58). Araştırma sürecinde Walsh ve Downe’ın (2005) geliştirdiği meta-sentez aşamaları temel alınmıştır. Bu izlencenin aşamaları şöyledir:

- a) Meta-sentez araştırmasının çerçevesinin belirlenmesi,
- b) İlgili çalışmaların bulunması,
- c) Araştırmada incelenen ve çözümlenecek çalışmalarara karar verilmesi,
- d) Çalışmaların değerlendirilmesi,
- e) Çözümleme ve karşılaştırma çalışmaları,
- f) Kod ve temaların belirlenmesi,
- g) Çalışmaların analizinden elde edilen sonuçların sentezlenmesi. (Walsh ve Downe, 2005: 206-209'dan akt. Sertoğlu, 2020:414-415).

Veri Toplama Süreci

Bu araştırmada veri setini ilgili anahtar kelimelerle aratılan ve tarama sonucunda belirlenen ölçütlerde uygun olan 17 yüksek lisans ve doktora tezi oluşturmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisinin deneysel olarak incelendiği çalışmada ilgili tezlerin taranmasına 2022 Nisan ayında başlanmış ve 2022 Mayıs ayında tarama işlemine son verilerek belirtilen tarihten sonra yayımlanmış tezler çalışma dışında tutulmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisine yönelik deneysel süreç (ön test- son test, deney ve kontrol grupları) içeren lisansüstü çalışmalar ile karma yöntemli çalışmalar incelenmiştir. Deneysel süreç içeren karma yöntemli çalışmalar ayrıca belirtilmiştir. İncelemeye alınan tezlerde belirtilmesi gereken bir başka durum da tezlerin bazlarının birden fazla dil becerisine yönelik olarak gerçekleştirilmeleridir. Bu tezlerde odak okuma becerisi olmakla birlikte diğer becerilerle ilgili yapılan işlemlere de araştırma sonuçlarını etkilediği için kısaca dephinmiştir. Yapılan inceleme neticesinde ilgili tezler belirli başlıklar altında sınıflandırılmıştır. Bu tasnif sonucunda oluşturulan tablolar şu şekildedir: "metin sadeleştirme-uyarlamaya dair tezler", "okuma becerisini etkileyen psikolojik etmenlere dair tezler", "okuma becerisini geliştirmeye yönelik yaklaşım/ yöntem/ teknik/ materyal/ etkinliklere dair tezler", "okuma becerisini geliştirmeye yönelik teknolojik araçların kullanımına dair tezler", "prozodik özelliklere dair tezler" ve "metin türleri aracılığıyla okuma becerisini geliştirmeye dair tezler". Araştırmacılar tarafından sınıflandırılan tablolar ve ilgili yorumlamalar, alan yazında iki uzmanın görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşünde belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak tablo ve yorumlamalarda gerekli değişiklikler yapılmış ve çalışmanın geçerlilik ve güvenirliği bu şekilde sağlanmıştır.

27

Bulgular

Bu araştırmada amaç, yabancılara Türkçe öğretimi alanında okuma becerisiyle ilgili deneysel yöntemlerle hazırlanan lisansüstü tezleri derinlemesine incelemek ve bulgulardan hareketle belirli sonuçlar elde ederek okuma becerisine yönelik tespitlerde bulunmaktır. Bu bağlamda belirlenen niteliklere uygun on yedi lisansüstü tez inceleme kapsamında kategorize edilerek belirli başlıklar altında tasnif edilmiştir. Bu amaç doğrultusunda tablolar: Metin sadeleştirme/ uyarlamaya dair tezler, okuma becerisini etkileyen psikolojik etmenlere dair tezler, okuma becerisini geliştirmeye yönelik yaklaşım/ yöntem/ teknik/ materyal/ etkinliklere dair tezler, okuma becerisini geliştirmeye yönelik teknolojik araçların kullanımına dair tezler, prozodik özelliklere dair tezler ve metin türleri aracılığıyla okuma becerisini geliştirmeye dair tezler şeklinde oluşturulmuştur.

Tablo 1'de metin sadeleştirme/ uyarlama ile ilgili dört çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmaların Erdem İpek (2018) ve Demirel'in (2019) çalışmalarında sadeleştirme metni olarak Mustafa Kutlu'nun eserlerinin ele alındığı görülmektedir. Bilgiç'in (2021) çalışmasında Tarık Buğra, Ahmet'in (2021) tezinde ise Ömer Seyfettin'den bir esere yer verildiği dikkat çekmektedir. Üç çalışma B1 seviyesindeki öğrencilerle olup sadece Bilgiç (2021)'in çalışmasında A2 düzeyindeki öğrencilerle çalışılmıştır. Katılımcı sayısı 30 öğrenci ile Erdem İpek (2018) ve Bilgiç'in (2021) çalışmalarında aynıken, Ahmet'in (2021) bu sayının 44, Demirel'in (2019) ise 100 olduğu görülmektedir. Sadeleştirme ile ilgili çalışmalarla süre aralığının 60 dakika ve iki hafta arasında değişiklik göstermesinin yanı sıra çalışmadaki deneysel sürecin Ahmet'in (2021) çevrim içi gerçekleştiği dikkat çekmekte birlikte bu sürenin Bilgiç'in (2021) belirtilemediği fark edilmektedir. Metin sadeştirmeye yönelik hazırlanan tezlerin hemen hepsinde veri toplama aracı olarak çoktan seçmeli testler, açık uçlu sorular gibi metni anlamaya yönelik araçlar kullanılmış olup deneysel müdahalede metinlerin özgün ve uyarlanmış hallerinin farklı zamanlarda kullanılarak öğrencideki anlamaya yönelik değişimin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmaların sonuçlarına bakıldığından metin uyarlama/ sadeleştirme ile yapılan etkinliklerin özgün metinlerle yapılan etkinliklere kıyasla öğrencilerde anlamlı öğrenmeyi sağladığı sonucuna ulaşıldığı görülmektedir.

Tablo 1 Metin sadeleştirmeye/ uyarlamaya dair tezler

Araştırmacı	Odak	Katılımcılar	Süre	Veri Kaynağı ve Analizi	Deneysel Müdahale/Uygulama	Bulgular
Erdem İpek, 2018	Mustafa	B1 seviyesinde Kutlu'ki 30 nun öğrencisi "Ya Tahammül mül Ya Sefer" isimli hikâye sini metin dilbili msel ölçütle	Özgün ve sadeleşti rılmış metin, Türkçe öğrenen 30 öğrenciy e iki hafta arayla uygulan mış ve öğrencil erin	Okuma-anlama cerisini sinamaya yönelik farklı tarzdaki 23 soru, Shapiro- Wilk analizi, Levene homojenlik testi, Paired- Sample T-	Mustafa Kutlu'nun Ya Tahammül Ya Sefer başlıklı hikâyesinin özgün ve sadeleştirilir miş halleri kullanılmış, bu hikâyelere göre hazırlanan metin altı	Araştırma neticesinde elde edilen bulgular, sadeleştirilmiş metinlerin özgün metinlere kıyasla öğrencilerin okuma-anlama seviyelerini artırdığını göstermiştir. Metin yapıları incelendiğinde, özgün metnin "r=yüksek" güçlük düzeyinde olduğu

r	anlama	Testi	soruların	görülmüştür. Bu
doğrul	oranları	analizi,	cevaplanm	durum, öğrenciler
tusund	ölçülmü	Pearson	ası	için özgün metnin
a	ştür.	Korelasyo	istenmiştir.	anlaşılabilirliğinin
sadele		n analizi,		daha düşük olduğu
ştirme		Kruskal-		sonucunu
k ve		Wallis H		doğurmaktadır.
söz		testi, TAP		Sadeleştirilmiş
konus		paket		metinlere ilişkin
u		programı.		analiz sonuçları
sadele				incelediğinde,
ştirme				metin düzeylerinin
nim				birbirine "r=orta"
okuma				güçlükle olduğu
-				tespit edilmiştir. Bu
anlam				durum öğrenciler
a				için sadeleştirilmiş
beceris				metnin, özgün
ine				metne göre,
katkısı				anlaşılabilirliği
nı				yükseldiğini ve
ölçme				farklılaşmaların
k				ortaya çıkışını
				göstermiştir.
				Öğrencilere
				uygulanan
				sadeleştirilmiş
				metinlere ilişkin
				okuduğunu anlama
				seviyelerinin,
				öğrencilere
				uygulanan özgün
				metinlere ilişkin
				okuduğunu anlama
				seviyelerinden
				daha yüksek
				olmasından
				kaynaklanmaktadır
				. Bu sonuctan
				hareketle yapılan
				sadeleştirmenin
				başarılı olduğu
				söylenebilir.
				Öğrencilere
				uygulanan

sadeleştirilmiş metinlere ilişkin okuduğunu anlaması seviyelerinin özgün metinlere ilişkin okuduğunu anlaması seviyelerinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum yapılan sadeleştirmenin başarılı olduğunu ve öğrencilerin anlamalarını artırduğunu kanıtlamaktadır. Öğrencilere uygulanan her iki metin türüne ilişkin okuduğunu anlaması seviyeleri arasında yüksek düzeyde ilişki olduğunu yani özgün metinlerde okuduğunu anlaması seviyelerini artırtan öğrencilerin sadeleştirilmiş metinlerde de okuduğunu anlaması seviyelerini artırdıklarını göstermiştir. Erkek öğrenciler ile kız öğrencilerin özgün metinlerde okuduğunu anlaması seviyeleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Erkek öğrenciler ile kız öğrencilerin

						sadeleştirilmiş metinlerde okuduğunu anlama seviyeleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görgülmüştür.
Demirel, 2019	Uyarla nmış metinl erin okuma anlam a beceris i üzerin e etkisi	B1 seviyesinde ki 50 kontrol grubunda 50 deney grubunda olmak üzere 100 öğrenci. etkisi	60 dakika.	Mustafa Kutlu'ya ait Hayat Güzeldir öyküsünü n özgün ve uyarlanm iş halleri, çoktan seçmeli test, açık uçlu bir soru, son test.	Araştırmad a seçkisiz olarak seçilen 50 öğreniciye uygulama metninin özgün formu, diğer 50 öğreniciye ise, aynı metnin uyarlanmış formu verilmiştir. Daha sonra uyarlanmış bir metnin, okuma anlama beceresi üzerindeki etkisini ölçmek için çoktan seçmeli, boşluk doldurmali, eşleştirmeli ve kısa cevaplı sorulardan oluşan bir okuma anlama sınavı, her iki metni de	Elde edilen verilere göre özgün metin okuyan grubun katılımcılarının, hazırlanan okuma- anlama soruları özelinde, genel başarı oranı %46,942 olarak hesaplanmıştır. Uyarlanmış metni okuyan ikincielli kişilik katılımcı grubun başarı oranı ise %78,6 olarak hesaplanmıştır. Sonuç olarak genel başarı oranlarının bu derece anlamlı bir farklılık göstermesi, uyarlanmış metin okuyan katılımcıların başarılı, özgün metin okuyan katılımcıların başarisız olması, test edilen varsayımlı onaylamaktadır.

okuyan
öğrenicilere
aynı süre
îçerisinde
uygulanmış
tir. Sorular
kısa sürede
yanıtlanaca
k ve aynı
oranda
başarı
derecelerini
göstererek
şekilde
hazırlanmış
, sorular ve
metin ile
ilgili
yönergeler
tarif
edilmiştir.
Daha sonra
öğrenicilere
, metin
okuma ve
okuma
anlama
başarısını
ölçen son
test soruları
için 60
dakika süre
verilmiştir.
Öğrencileri
n,
uygulama
esnasında
sözlük
kullanımın
a izin
verilmemiş
ve
araştırmacı
tarafından
öğrenicilere

						kelimelerle alaklı herhangi bir açıklama yapılmamış tır.
Bilgiç, 2021	Sadele ştirilm iş, metin kullanı mının öğreni cilerin okudu günü anlam a başarıs ına etkisi	Kontrol grubunda 15, deney grubunda 15 olmak üzere A2 seviyesinde ki 30 öğrenici	Belirtilm emiş. testi, yarı yapıldı rılmış görüşme formu.	Son test, T testi, yarı yapıldı rılmış görüşme formu.	Tarık Buğra'nın 'Hayat Böyledir İşte' adlı hikâyesi metin değişim ilkelerinde n koruma, silme, genişletme, sözcükse değiştirme ve söz dizimsel değiştirme teknikleri kullanılara k A2 seviyesine uyarlanmış tır. Son test kontrol gruplu deneysel desen modelin kullanıldığı çalışmada Ankara Üniversites i TOMER Taksim şubesinde öğrenim gören A2 seviyesinde	Deney ve kontrol grubuna uygulanmış olan bu soruların sonuçlarına bakıldığından deney grubunun daha yüksek puan aldığı görülmüştür. Deney grubunun ortalaması 62,47 iken kontrol grubunun ortalaması 54'te kalmıştır. Her ne kadar bu sonuç istatistiksel olarak anlamlı olmasa da deney grubunun başarısında %8,47'lik bir artış söz konusudur. Cinsiyet değişkeni olarak ele alındığında her iki grupta da kadın öğrenciler erkek öğrencilere göre daha başarılı olmuştur. Deney ve kontrol grubunun başarı puanları yaş gruplarına göre karşılaştırıldığında her iki grubun da ortalamalarının birbirine çok yakın olduğu

ki 15 görülmüştür. Ana öğrenciye dili değişkeni metnin olarak özgün incelendiğinde ise versiyonu, deney grubunda yine aynı Arapça- Farsça dil seviyedeki grubu diğer 15 öğrencilerinin ögrenciye daha yüksek de metnin ortalamaya sahip uyarlanmış olduğu görülürken, versiyonu kontrol grubunda okutulmuş Avrupa- Asya dil ve metnin grubu sonundaki öğrencilerinin okuduğunu daha yüksek puan anlamaya aldığı tespit içinlik sorulara edilmiştir. yanıt verilmesi istenmiştir.

34

Ahmet, 2021	Yabançı dil olarak Türkçe öğreni cileri için Ömer Seyfettin'in 'Pemb e İncili Kaftan " adlı hikâye sinden hareke tle metin değişti rim ölçütle	22 deney, 22 kontrol grubu olmak üzere B1 seviyesinde ki 44 katılımcı.	Uzaktan çevirim içi soruluk doğru yanlış, 6 soruluk var-yok ve 1 kısa yanıt sorusu, metinden bağımsız 2 bilgi transferi sorusu ve 1 boşluk doldurma sorusu Microsoft Forms programı,	12 çoktan seçenekli, 6 soruluk sorular grubuna, metnin grubuna, internet ortamından gönderilimi ş ve bu sorulara cevap vermeleri, cevapları, istenmiştir.	Metnin özgün hali ve sorular kontrol grubuna, metnin grubuna, internet ortamından gönderilimi ş ve bu sorulara cevap vermeleri, Microsoft Forms programı,	Bulgulardan hareketle özgün metne verilen cevap tablosu incelendiğinde toplam doğru cevap verme katsayısunun 35,14 olduğu, uyarlanmış metne verilen cevap tablosu incelendiğinde toplam doğru cevap verme katsayısunun 60,52 olduğunu görülmektedir. Ayrıca elde edilen verilerden Arapça bilmenin uyarlanmış metni anlamada herhangi
-------------	--	--	--	---	---	---

ri	Google	bir olumlu etkisi
çerçeve	Forms.	olmadığı; içinde
esinde		Arapça kelimelerin
uyarla		daha fazla olduğu
nmiş,		özgün metni
yazıns		anlamada ise az da
al bir		olsa olumlu bir
metin		etkisi olduğu
ve		görülmektedir.
okuma		
beceris		
inin		
yeterlilik		
iğinin		
sınan		
ması		
ve elde		
edilen		
veriler		
le		
başarı		
durum		
unun		
değerl		
endiril		
mesi		

Tablo 2 incelendiğinde okuma becerisini etkileyen psikolojik etmenlerle ilgili olan deneysel sadece bir çalışma yapıldığı görülmektedir. Karalök'ün (2020) çalışmasında dijital öykü materyalleri kullanılarak öğrencilerin motivasyon durumları irdelenmiştir. Katılımcı olarak deney grubunda 18 ve kontrol grubunda 17 olmak üzere B1 seviyesinden 35 öğrenci çalışmaya dahil edilmiş ve çalışma, 4 hafta boyunca toplam 32 saatte tamamlanmıştır. Veri kaynakları olarak motivasyon ölçüği, ön motivasyon testi, son motivasyon testi kullanılarak SPSS programı ile veriler çözümlenmiştir. Kontrol grubunda derslere normal şekilde devam edilmiş, deney grubunda ise haftada 8 saat olmak üzere ders öncesinde dijital öykü etkinlikleri yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda kontrol grubunda ön ve son motivasyon testleri arasında bir farklılık olmadığı ancak deney grubunda okuma zorluğu algılarının anlamlı bir şekilde yükseldiği, okuma yeterliği puanlarının anlamlı biçimde değiştiği, öğrencilerde okumanın sosyal yönü yeterliliği algılarının anlamlı düzeyde geliştiği ve takdir edilme yeterliliği puanlarının anlamlı artış gösterdiği görülmüştür.

Tablo 2 Okuma becerisini etkileyen psikolojik (ilgi, tutum, kaygı, motivasyon, öz yeterlik) etkenlere dair tezler

Araştırmacı	Odak	Katılımcılar Süre	Veri Kaynağı ve Analizi	Deneysel Müdahale/Uygulama	Bulgular
Karalök, 2020	Dijital öykü grubunda matery 18, kontrol alının grubunda 17 okuma olmak üzere motivasB1 yonuna seviyesinde etkisi n 35 öğrenci	Deney 4 hafta 32 saat	Metinlere Yönelik Okuma Motivasyonu Ölçeği, Ön motivasyon-Son motivasyon testi, ölçügörüştür SPSS paket programı.	Ön motivasyon testi olarak seçilen metinlere ön motivasyon-Son motivasyon testi, ölçügörüştür SPSS paket programı.	Araştırmada bireylerin okuma zorluğu algılarına ilişkin bulgular değerlendirildiği zaman ön motivasyon testi değerleri ile kıyaslandığı zaman deney grubunda yer alan bireylerin son-dijital öyküler motivasyon testi deney grubunun okuma zorluğu derslerinde algılarının anlamlı düzeyde yükseldiği, buna karşılık kontrol kullanılmıştır. grubunda yer alan Kontrol bireylerin ön-son grubunda okuma motivasyon testi becerisi okuma zorluğu derslerine algıları arasında normal seyrinde anlamlı farklılık devam bulunmadığı tespit edilmiştir. Deney Dersler grubunda yer alan tamamlandıktan öğrencilerin ön-sonra son motivasyon testi ölçümleri ile olarak yine kıyaslandığı metinlere yönelik zaman son-okuma motivasyon testi motivasyonu okuma yeterliği ölçügörüştür. anlamlı bir gelişme meydana geldiği tespit edilmiş, kontrol grubunda

yer alan bireylerin ise ön-motivasyon testi ölçümleri ile kıyaslandığı zaman son-motivasyon testi okuma yeterliği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir. Araştırmada ön-motivasyon testi değerleri ile kıyaslandığı zaman deney grubunda yer alan bireylerin son-motivasyon testi okumaya yönelik çaba / takdir edilme yeterliliği puanlarının anlamlı artış gösterdiği, kontrol grubunda yer alan bireylerin ise ön-son motivasyon testi okumaya yönelik çaba / takdir edilme yeterliliği puanlarının anlamlı farklılığı göstermediği bulunmuştur. Araştırmada deney grubunda yer alan bireylerin okumanın sosyal yönü yeterliliği algılarının anlamlı düzeyde geliştiği, buna karşılık

kontrol grubunda yer alan bireylerin ön- son motivasyon testi okumanın sosyal yönü yeterliliği algıları arasında anlamlı farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3'te okuma becerisini geliştirmeye yönelik yaklaşım, yöntem, teknik, materyal ile ilgili tezler kısmında altı çalışma bulunmakla birlikte tezlerde dikkat çeken nokta odaklarının sadece okuma becerisi olmayıp farklı becerilerin de çalışmalara dahil edilmesidir. Bu noktada Varışoğlu (2013) okumanın yanı sıra yazma becerilerini; Şengül (2016) dinleme becerisi ile dil bilgisi öğrenme alanını; Külah (2021) okuma dışında, yazma, dinleme ve konuşma becerileri ile dil bilgisi öğrenme alanını; Dursun (2017) ise okuma becerisinden başka dinleme becerisini de çalışmasına ilave etmiş Bülbül (2015) ile Gerek (2022) sadece okuma becerisi odağında çalışmalarını hazırlamıştır. Bu bağlamda dinleme becerisinin okuma becerisi ile birlikte ele alınması her iki becerinin de anlama becerileri içerisinde olmasıyla yakından ilgilidir.

Tezlerin katılımcı düzeylerine bakıldığından öğrencilerin geniş bir yelpazede ele alındığı görülmektedir. Külah'ın (2021) A2 düzeyindeki öğrencilerle çalışmasına başlayıp B1, B2 ve C1 düzeylerindeki 46 katılımcı ile çalışmasını zenginleştirildiği dikkat çekmektedir. Yine aynı şekilde Gerek'in de (2022) katılımcılarını orta ve ileri seviye düzeylerinden seçerek 31 kişilik geniş bir katılımcı yelpazesile çalışmasını desteklemiş olduğu görülmektedir. Varışoğlu (2013) 16 katılımcı ile öğrencilerini B2 düzeyinden, Bülbül (2015) 11 katılımcı ile öğrencilerini C1 düzeyinden, Şengül (2016) 41 katılımcı ile B2 düzeyinden ve Dursun'un (2017) ise 36 öğrenci ile katılımcılarını B düzeyinden seçtiği fark edilmektedir. Bu bağlamda çalışmaların katılımcı sayısının 11 ila 46 ve düzeylerin de A2-C1 arasında farklılık göstererek, araştırmacıların farklı düzeylerdeki öğrencilerle çalışmalarını hazırlamaya özen gösterdiği görülmektedir. Çalışmalarda süre olarak 6 hafta, 8 hafta, 22 hafta, 24 hafta gibi zaman dilimlerinin kullanılmasının yanı sıra Dursun'un (2017) tezinde süre olarak 1 ders günü verildiği dikkat çekmektedir. Çalışmanın odağında filmlerin anlama becerilerine olan etkisinin artırılması nedeniyle sürenin 1 ders günü ile sınırlandırıldığı düşünülmektedir.

Veri kaynak ve analizleri incelendiğinde odağında okuma stratejilerinden tahmin etme, soru üretme ve özetleme tekniklerini ele alan Bülbül'ün (2015) ve odağında filmlerin anlama becerilerine olan etkisini irdeleyen Dursun'un (2017) haricinde yapılan diğer tezlerde belirli ölçekler kullanıldığı görülmektedir. Tezlerde ortak olan durumlardan biri de kullanılan yöntemdir. Buna göre tüm çalışmalarda nitel ve nicel verilerin birlikte kullanıldığı dikkat çekmekle birlikte araştırmacıların istatistiksel olarak elde ettikleri verileri nitel yöntemlerle sentezleyerek yorumlamaya

uygun hâle getirdikleri fark edilmektedir. Yapılan çalışmaların sonuçları ele alındığında deney gruplarında yapılan çalışmaların kontrol gruplarına oranla değişiklik gösterdiği ifade edilmiş ön test ve son testler arasında genellikle anlamlı bir farklılık olduğu belirtilmiştir.

Tablo 3. Okuma becerisini geliştirmeye yönelik yaklaşım/ yöntem/ teknik/ materyal/ etkinliklerine dair tezler

Araştırmacı	Odak	Katılımcılar	Süre	Veri Kaynağı ve Analizi	Deneysel Müdahale /Uygulama	Bulgular
Vanisoğlu, 2013.	İş birlikli öğrenmeni tekniği ve olan birleştiğinde birleşmekte işbirliği kli okumakla ve kompozisyon teknikinin öğrenilen cillerini kullanarak yazma becerilerini geliştirmek.	2011-2012 eğitim-öğretim yılında okuyan B2 seviyesindeki 8 öğrenci, 4 haftalık etkinliklere katıldı.	6 hafta	Nitel ve nicel yöntemler birlikte kullanılmıştır. Nicel süreç, sesli okuma, değerlendirme, formu, yabancı dil kaygısı, ölçü, uygulama, işaret, sıralaması, testi, Sarman's rol testi, 60 ders saatinden oluşmaktadır.	Araştırmacı in deneysel kısmını içeren uygulama başındaki öğrencilerin okuma ve bilgilendirme meştere, İş birlikle okuma ve kompozisyon tekniki ile ilgili bilgilendirme, yabancılara uygulamada gözlem, grup oluşturulması, ustur. Uygulama, 6 haftalık öğretim sürecinde 60 ders saatinden oluşmuştur.	BİOK tekniğinin uygulandığı deney sınıfının ön test başarısının ortalamasının 64,38; son test 69,94; kalıcılık testi puanı ortalamasının ise 67,50 olduğu tespit edilmiştir. Hem son test puanının hem de kalıcılık testi puanının ön test puanından yüksek olduğu açıkça görülmüş ve BİOK teknikinin uygulamada başarıyı artttardığını doğrulamıştır. Uygulama sürecinde yabancı dil kaygısının yabancı dilde okuma başarısıyla bir ilişkisinin bulunup bulunmadığı konusunda kaygı düzeyi azaldıkça okuma anlama başarısının arttığı,

olma	katılan tüm	öğrencilerin sesli
dığı	öğrencilere	okuma
	BİOK	performanslarında
	tekniğiyle	ki değişimin
	ilgili deney	sonuçlarına
	süreci	bakıldığında ise,
	hakkında	sesli okuma ön test
	bilgi	performans puanı
	verilmiştir.	ortalamasının
	Deney	(2,63), son test
	sürecine	performans puanı
	katılan tüm	ortalamasından
	öğrencilerd	(3,38) yüksek
	en	olduğu ve buna
	kendilerine	göre BİOK
	verilen tüm	uygulamasının
	veri	öğrencilerin sesli
	toplama	okuma
	araçlarını	performanslarını
	eksiksiz	artttırıldığı ortaya
	doldurmala	çıkmuştur.
	rı istenmiş,	
	ve katılan	
	tüm	
	öğrencilere	
	ön testler	
	yapılmıştır.	
	BİOK	
	tekniğiyle 6	
	haftalık	
	öğretim	
	etkinlikleri	
	öğrencilere	
	yaptırılmış	
	ır. Daha	
	sonra	
	öğrencilere	
	son testler	
	uygulanmış	
	tır.	
	Deney	
	süreci	
	tamamlandı	
	ıktan 4	
	hafta sonra	

						kalıcılık testleri uygulanmış tır.
Bülbül, 2015	Okud u anla ma becer ilerini n gelişt irilme si için tahmi n etme, soru üret me ve özetle me strate jileri kavra m harita lama tekni ği	C1 düzeyinde 11 öğrenci a iki gün, ikişer saat olarak 8 hafta anlama ön test ve son test, video ve ses kaydı, strateji değerlend İRME üret , yarı yapıldı rılmış görüşme, öğrenci günügü SPSS 21.00 istatistik paket programı, Wilcoxon Testi	Haftad a iki gün, ikişer saat olarak 8 hafta günlük, video ve ses kaydı, gözlem, okuduğu nu anlama ön test ve son test, video ve ses kaydı, strateji değerlend İRME üret , yarı yapıldı rılmış görüşme, öğrenci günügü SPSS 21.00 istatistik paket programı, Wilcoxon Testi	Yansıtıcı anlama ses kaydı, gözlem, okuduğu nu anlama ön test ve son test, video ve ses kaydı, strateji değerlend İRME üret me ve yoluyla öğretilmiş ve sonrasında bu stratejileri öğrencileri n bağımsız olarak kullanmala rı sağlanmıştı r. Bu süreç içerisinde, tahmin, Gözlem ve Değerlendi rme Yaprağı, Soru Üretme Değerlendi rme Yaprağı,	Öğrencilere okuduğunu anlama becerilerini geliştirebil meleri için kavram haritaları aracılığıyla tahmin etme, soru üretme ve stratejileri İRME stratejileri öğrencileri n bağımsız olarak kullanmala rı sağlanmıştı r. Bu süreç içerisinde, tahmin, Gözlem ve Değerlendi rme Yaprağı, Soru Üretme Değerlendi rme Yaprağı,	Kavram haritalama teknigue göre uygulanan öğretim, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini olumlu yönde etkilemiştir. Okuduğunu anlama başarı testinin ön test-son test sonuçlarında, son test lehine anlamlı bir fark olduğu görülmüştür.

Özetleme
Değerlendi
rme
Yaprağı ile
öğrenci
günlüğü,
öğrenci
çalışmaları,
video akış
formu, ses
dökümü'
gibi veri
toplama
araçları ile
öğrencileri
n strateji
kullanımlar
ı tespit
edilmiştir.
Araştırmacı
,

öğrencileri
n kısa
cevaplar
verdiği
durumlard
a "sonda"
şeklinde
tabir edilen
sorulara
başvurarak
daha çok
veri
sağlamış
uygulama
sonunda
yarı
yapılmalıdır
mış bir
görüşme
yapmıştır.

Şengül, 2016	Dil öğren me strate	B2 düzeyinde 41 öğrenci	Haftad a 30, 6 haftad a 180	Okuduğu nu anlama başarı	Uygulaman ın basında kontrol grubundaki	Bulgulara göre, deney grubundaki öğrencilerin okuduğunu anlama
--------------	------------------------------	-------------------------------	--------------------------------------	-----------------------------------	--	---

jileri	ders	testi,	öğrencilere	becerilerine ilişkin
sınıfl	saati	dinlediğin	okuduğunu	başarılarında
andır		i anlama	anlama,	kontrol grubuna
ması		başarı	dinlediğini	göre anlamlı
nda		testi,	anlama ve	düzeyde bir artış
doğr		dil bilgisi	dil bilgisi	görülmüştür. Dil
udan		başarı	başarı	öğrenme
strate		testi,	testleri ile	stratejileriyle
jiler	Türkçeye	tutum		gerçekleştirilen
içind	yönelik	ölçeği ön		etkinliklerin,
e yer	tutum	test		öğrencilerin
alan	ölçeği,	verilerini		okuduğunu
belle	yarı	elde etmek		anlamaya yönelik
k,	yapıldı	için		başarılarını
bilişs	rılmış	uygulanmış		artıldığı, sonucuna
el ve	görüşme	tır. 6 hafta		varılmıştır. Dil
telafi	formu, dil	süren		öğrenme
strate	öğrenme	deneysel		gündüklerinden ve
jilerin	günlükler	çalışmadan		yapılan odak grup
e	i, SPSS	sonra ise (7.		görüşmelerinden
göre	programı,	haftanın		elde edilen
oluşt	Shapiro-	içinde)		bulgulara göre,
urula	Wilks	öğrencilere		öğrenciler, dil
n	Testi, ön	okuduğunu		öğrenme
öğren	test, son	anlama,		stratejilerinin
me	test, T	dinlediğini		okuduğunu
etkinl	testi,	anlama ve		anlamaya yönelik
ikleri	Wilcoxon	dil bilgisi		başarılarını
nin	İşaretli	başarı		arttığını, bunun
B2	Sıralar	testleri ile		yanında öğrenme
seviy	Testi,	tutum		sürecinde nasıl
esind	Levene	ölçeği		davranırlarsa daha
eki	testi.	yeniden		iyi
öğren		uygulanara		öğrenebilecekleri
cileri		k son test		hakkında
n		verilerini		farkındalık
anla		elde etmek		kazandıklarını,
ma		amaçlanmı		etkinlikler sırasında
becer		ştr. Son		kullanılan
ileri		testlerin		stratejilerinin farklı
ile dil		uygulanışın		öğrenme
bilgis		dan 22 gün		görevlerine transfer
ine		sonra,		edilebildiğini,
yönel		başarı		bunun da sınıf
ik		testleri		ortamı dışındaki

başar	kalıcılık	bağımsız öğrenme
1 /	verilerinin	sürecini
kalıcı	elde	kolaylaştırdığını
lık ve	edilmesi	belirtmişlerdir. Bu
Türkç	için	araştırmamanın niceł
eye	yeniden	bulgularından elde
yönel	uygulanmış	edilen istatistiksel
ik	tır. Deney	veriler ile öğrenci
tutu	grubundaki	görüşlerinden elde
mları	öğrencilere	edilen veriler, dil
na	okuduğunu	öğrenme
etkisi	anlama,	stratejilerin
nin	dinlediğini	okuduğunu
incele	anlama ve	anlamaya yönelik
nmes	dil bilgisi	başarıyı artırdığı
i	başarı	yönünde birbirini
	testleri ile	desteklemektedir.
	tutum	
	ölçeği ön	
	test	
	verilerini	
	elde etmek	
	için	
	uygulanmış	
	tır. Deney	
	grubunda	
	ise	
	okuduğunu	
	anlama,	
	dinlediğini	
	anlama ve	
	dil bilgisi	
	dersleri	
	araştırmacı	
	tarafından	
	dil	
	öğrenme	
	stratejileriyi	
	e	
	gerçekleştir	
	ilen	
	etkinliklere	
	göre 6 hafta	
	boyunca	
	islenmiştir.	

Külah, 2021.	Edebiyat halka ları okum a etkinl ikleri nin dil becer ilerini n gelişi mine etkisi	A2, B1, B2 ve C1 düzeylerin de 23 deney, 23 kontrol grubu olmak üzere 46 öğrenci. saat olmak üzere her kur için 6 hafta olacak şekilde toplam 24 hafta	2018- 2019 eğitim öğretim m dönem i boyun ca haftad a 2 saat olmak üzere “Yabancı Dil Olarak için Türkçe Öğrenenl ere Yönelik Konuşma Becerisi Öz Yeterlik Ölçeği, yazma becerisi için “Yabancıl ar İçin Yazma Becerisi Öz Yeterlik Ölçeği”, okuma ve dinleme becerileri için “Yabancı Dil Olarak Türkçe Okuma Becerisi	A2, B1, B2, C1 kur sonu öğretici öz yeterlikler ine etkisini incelemek amacıyla konuşma becerisi için “Yabancı Dil Olarak için Türkçe Öğrenenl ere Yönelik Konuşma Becerisi Öz Yeterlik Ölçeği, yazma becerisi için “Yabancıl ar İçin Yazma Becerisi Öz Yeterlik Ölçeği”, okuma ve dinleme becerileri için “Yabancı Dil Olarak Türkçe Okuma Becerisi	Uygulama sürecinde ilk olarak sınıfları; edebiyat halkaları okuma etkinlikleri ne başlamada n bir hafta önce ön test uygulaması yapılmıştır. Sonraki aşamada edebiyat halkaları yöntemi öğrencilere ve dersin sorumlusu na tanıtılmış, ve örnek uygulamala r gerçekleştir ilmıştır. Öğrenciler okuma grupları oluşturmuş ve her grupta edebiyat halkalarınd aki roller belirlenmiş ir. A2 düzeyinde uygulaman ın ilk oturumund a öğrencilere	Araştırmada deney grubunda yer alan öğrencilerin A2 ve B1 düzeyinde edebiyat halkalarının etkili bir yöntem olduğu B2 ve C1 düzeyinde ise bu yöntemin anlamlı bir fark göstermediği; edebiyat halkaları okuma etkinliklerinin uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin okuma becerisi öz yeterlik ön test- son test puanları açısından yapılan incelemede; uygulama öncesinde metni kavrama, sözcük cümle bilgisi, analiz düzeyi özetleme, değerlendirme düzeyi boyutundan aldıkları puanlar ile uygulama sonrasında aldıkları puanlar arasında son test lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiştir. Deney ve kontrol gruplarının karşılaştırılmasında ön testlerde okuma becerisinde kontrol grubu lehine farklılık varken son
--------------	---	---	---	---	---	--

Öz	edebiyat	testlerde farklılık
Yeterlik	halkalarınd	çıkılmamıştır.
Ölçeği”,	aki	
“Yabancı	rollerden	
Dil	sorgulayıcı,	
Olarak	kelime	
Türkçe	dâhisî,	
Dinleme	özetleyişi,	
Becerisi	çizer gibi	
Öz	görevler	
Yeterlik	verilmiş;	
Ölçeği”,	ilerleyen	
öğretmen	sürekte	
görüşme	diğer roller	
formu,	eklenmiştir.	
öğrenci	Gruplar,	
görüşme	sınıftaki	
formu.	öğrenci	
Mann	sayısına	
Whitney	göre	
U testi ve	düzenlenm	
Wilcoxon	ış; her	
İşaretli	grubun 4	
Sıralar	veya 5	
Testi,	öğrenciden	
SPSS	oluşmasına	
23.00	dikkat	
paket	edilmiştir.	
programı.	Haftalık	
	toplantılard	
	a sınıftaki	
	oturma	
	düzeni her	
	grup bir	
	halka	
	oluşturacak	
	şekilde	
	değiştirilmiş	
	ştr.	
	Uygulamal	
	ara A2	
	düzeyinden	
	itibaren	
	başlanmış	
	ve 2018-	

2019
dönemi
boyunca
tüm
seviyelere
haftada iki
saat olmak
üzere
uygulanmış
tır.
Edebiyat
halkaları
uygulamala
rı her kur
için 6 hafta
olmak
üzere
bütün
kurlarda
aynı
uygulama
basamaklar
ı izlenerek
24 haftada
tamamlan
mıştır.
Uygulamay
a
başlamada
n önce
katılımcılar
a ön test
uygulanmış
tır. A2, B1,
B2 ve C1
kurlarının
sonlarında
öğrencilere
uygulanan
okuma,
dinleme,
konuşma
ve yazma
sinavları
aracılığıyla

başarı
puanları
elde
edilmiştir.
Uygulamad
an sonra
deney ve
kontrol
grubunun
her
ikisinden
son test
verileri
toplanoğlu
r.

Dursun, 2017	Filmlerin anlaşıma becerilerinin etkisi	B (B1- B2) düzeyinde 36 öğrenci.	1 ders günü	Yarı yapılmış görüşme tekniği, ön test, son test, rubrik, T testi, yüzde analizi, SPSS 20.00 paket programı.	Araştırmacıların uygulama aşamasına öğrencileri n derse başlama saatlerinde, film öncesi etkinliklerin analizi, etkinlikleri	Çalışmada beş etkinlik kullanılmış ve bunlardan ikinci ve beşinci etkinlikler okuma anlama öğrenme alanı için uygulanmıştır. Bu etkinliklerle ilgili bulgulardan hareketle öğrencilerin kelime anlamı ve boşluk doldurmayla ilgili başarı ortalaması 70.88 ve filmden sonra 92.52 ve beşinci etkinlik olan olay örgüsü sıralama ile ilgili başarı ortalaması 100 üzerinden 89.6 oranı şeklinde tespit edilmiştir. Buna göre araştırma sonucunda öğrencilerin sözlü olarak ifade
--------------	---	----------------------------------	-------------	--	--	---

çalışma	edebildikleri şeyleri
kağıtları ile	yazılı olarak ifade
filme dair	emekte
kelime	zorlandıkları,
bulma,	yapılan kelime
tahmin	çalışmalarında
etme,	öğrencilerin kelime
eşleştirme	bilgisinde artış
gibi	olduğu, filmdeki
etkinlikleri	duygu durumlarını
n	yüksek oranda
yapılmasın	çözümleyebildikleri
a olanak	, seyrettiğleri
tanınmıştır.	Türkçe filmdeki
Filmin	karakterleri çok
seyredilme	yönlü olarak
si sırasında	değerlendirmede
sadece bir	ve filmdeki olay
kez 15	örгüsünü
dakikalık	çözümlemede
bir ara	başarılı oldukları
verilmiştir.	görülmüştür.
Film	
seyredilirke	
n zaman	
zaman	
araştırmacı	
tarafından	
durdurulm	
uş, o ana	
kadar neler	
olduğu	
öğrencilere	
sorulmuştu	
r. Yorum	
yapmak	
isteyen	
öğrencilere	
filmde	
olanlar	
hakkında	
söz hakkı	
verilmiştir.	
Daha sonra	
filmin	

					seyredilme sine devam edilmiştir ve film sonunda çalışma kağıtlarının gözden geçirilmesi istenmiştir.		
50	Gerek, 2022	Kavr am harita larını n yaba ncı dil olara k Türk e öğren enleri n okud uğun u anla ma başar ısı ve tutu mu üzeri ndeki etkisi	B1, B2, C1 düzeyinden toplam 31 öğrenci seviye B1 sinde 6 B2 seviye sinde 6 hafta, B2 seviye sinde 6 B1 karşı Türkçe metinleri okumaya 10 yabancılara 10 hafta, 22 hafta olmak üzere toplam 22 tutum olçeği ve kişisel bilgi bilgi formu, yarı yapılandı rılmış, görüşme formu, ilişkili ilişkili örneklemler T testi, ilişkisiz örneklemler T testi, pearson korelasyonu	B1 seviye sinde 6 başarı, testleri, Türkçe metinleri karşı yabancılara Türkçe 10 Türkçe öğrenen öğretmenler olmak için toplam 22 kişi olçeği ve kişisel bilgi bilgi formu, yarı yapılandı tutum olçeği ve ilişkili ilişkili örneklemler T testi, ilişkisiz örneklemler T testi, pearson korelasyonu	Okuduğu nu anlaması sonunda ilk haftadaki tanıtım dersiyle beraber toplam 30 saatlik bir öğretim almışlardır. Uygulamanın başında öğrencilere kişisel bilgi formu, okuduğunu anlaması başarı testi, Türkçe metinleri okumaya karşı tutum ölçüği ve 6 haftalık başarı testi, başarı testi, başarı testi, uygulanmıştır. Deneyin	Öğrenciler B1 seviyesinde 6 haftanın ilk tanıtım dersiyle beraber toplam 30 saatlik bir öğretim almışlardır. Uygulamanın başında öğrencilere kişisel bilgi formu, okuduğunu anlaması başarı testi, Türkçe metinleri okumaya karşı tutum ölçüği ve 6 haftalık başarı testi, başarı testi, başarı testi, uygulanmıştır. Deneyin	Uygulama sonrasında B1 seviyesi için yapılan analiz sonuçlarına göre, deney grubu öğrencilerinin başarı puanları arasında istatiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir. Yine B2 seviyesinde yapılan analiz sonuçlarına göre, deney grubu öğrencilerinin başarı puanları arasında istatiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir. Bu durum kavram haritasıyla öğretimin deney grubunun okuduğunu anlaması başarısı üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. C1 seviyesinde yapılan analiz sonuçlarına göre, deney grubu öğrencilerinin başarı puanları kontrol grubunda

yöntemi,	grubunda	yer alan
ANOVA testi,	B2 seviyesi tamamlana	öğrencilerin puanlarına göre daha yüksek
Shapiro-Wilk testi,	na kadar geçen süreç	bulunmuştur ancak
ön test,	(6 hafta)	puanlar arasında
son test,	boyunca,	istatistiksel olarak
Kolmogorov	"Yunus Emre	anlamlı bir farkın
ov	Smirnov Enstitüsü"	olmadığı
testi, SPSS 21.00	Türkçe Öğretim paket programı.	bulunmuştur. Bu durum kavram haritasıyla öğretimin C1 seviyesinde deney grubunun okuduğunu anlaması üzerinde etkili olduğunu ancak anlamlı olmadığını göstermektedir.
	Seti" B2 seviyesi ders kitabında yer alan okuma metinleri araştırmacı tarafından hazırlanan ders planları doğrultusu nda kavram haritalarıyla a işlenmiştir. B2 seviyesi tamamlandı ığında (6 haftanın sonunda) öğrenciler toplam 30 saatlik bir öğretim almışlardır. Uygulama sürecinden sonra öğrencilere okuduğunu	Yani, kavram haritasıyla öğretim yapılan deney grubu okuduğunu anlaması başarısını B1, B2 ve C1 dil seviyelerinde devam ettirmekle birlikte kontrol grubuna göre daha başarılı ve anlamlı sonuçlar elde etmiştir

anlama
başarı testi
uygulanmış
tir. Deney
grubunda
C1 seviyesi
tamamlana
na kadar
geçen süreç
(10 hafta)
boyunca,
"Yunus
Emre
Enstitüsü"
Türkçe
Öğretim
Seti" C1
seviyesi
ders
kitabında
yer alan
okuma
metinleri
hazırlanan
ders
planları
doğrultusu
nda
araştırmacı
tarafından
çizilen
kavram
haritalarıyl
a
islenmiştir.
Öğrenciler
C1
seviyesinin
tamamlan
masıyla
yani, 10
haftanın
sonunda
toplam 50
saatlik bir

öğretim
almışlardır.
Uygulama
sürecinden
sonra
öğrencilere
okuduğunu
anlama
başarı testi,
tutum
ölçeği ve
becerileri
kolaydan
zora doğru
sıralama
tercih
formu
uygulanmış
tır. Ayrıca,
kur
bitiminde
kavram
haritasıyla
öğretime
ilişkin
görüşlerini
öğrenmek
amacıyla
öğrencilerle
görüşmeler
yapılmıştır.
Arastırman
ın kontrol
grubunda
B1 seviyesi
tamamlana
na kadar
geçen süreç
(6 hafta)
boyunca
okuduğunu
anlama
dersleri
ATU[®]
TÖMER'de

takip edilen
programa
ve ders
kitabında
yer alan
etkinliklere
göre
yürüttülmüş
tür.
Uygulaman
ın başında
öğrencilere
kişisel bilgi
formu,
tutum
ölçegi ve
okuduğunu
anlama
başarı testi
uygulanmış
tır. 6
haftalık
uygulama
sürecinden
sonra
okuduğunu
anlama
başarı testi
uygulanmış
tır. B2
seviyesinde
okuduğunu
anlama
dersleri
mevcut
öğretim
programına
ve ders
kitaplarınd
a yer alan
etkinliklere
göre
sürülmüşü
r. Kur
sonunda

öğrencilere
okuduğunu
anlama
başarı testi
uygulanmış
tır. C1
seviyesinde
kontrol
grubunda
okuma
anlama
dersleri
mevcut
öğretim
programına
ve takip
edilen ders
kitabında
yer alan
etkinliklere
göre
yapılmıştır.
C1 seviyesi
tamamlandı
ienda
öğrencilere
okuduğunu
anlama
başarı testi,
tutum
ölçüğü ve
becerileri
kolaydan
zora doğru
sıralama
tercih
formu
uygulanmış
tır.

Tablo 4'te "Okuma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Teknolojik Araçların Kullanımına Dair Tezler" sınıflandırması ile verilen tabloda sadece Türker'e (2018) ait çalışma yer almaktadır. Buna göre çalışmanın odağında blogların okuma becerisine olan etkisi incelenmiş ve 6 hafta boyunca B2 düzeyinde yer alan 24 öğrencinin katılımı ile hazırlanan bir çalışma yürütülmüştür. Çalışmada veri kaynağı ve analizi olarak ölçek, görüşme, anket, ön test, son test gibi veri toplama

araçlarına yer verilerek bunların analizinde belirli test ve programlar kullanılmıştır. Müdahale kısmında öğrencilerin ön testle okuma becerilerine yönelik düzeyleri belirlenmiş daha sonra altı haftalık süreçte dersleri normal seyrinde devam ettirilmiştir. Ancak buna paralel olarak ders dışı etkinlik olarak blog kullanımına yönelik etkinlikler tasarılanarak öğrencilere etkileşim ortamı sağlanmış ve akran geri bildirimlerine de olanak tanınmıştır. Uygulama sonucunda ulaşılan sonuçlara bakıldığından okuma becerisini geliştirmede blog kullanımının olumlu etkileri olduğu özellikle ders dışı faaliyetlerde etkileşimi sağlamada etkili bir araç olduğu kanısına varıldığı görülmüştür.

Tablo 4. Okuma becerisini geliştirmeye yönelik teknolojik araçların kullanımına dair tezler

Araştırmacı	Odak	Katılımcılar	Süre	Veri Kaynağı ve Analizi	Deneysel Müdahale/ Uygulama	Bulgular
Türker, 2018	Blogların B2 düzeyinde 6 hafta. Blog tutum yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencile rin okuma becerisin e etkisi	24 öğrenci.	Çalışma ölçüği, yarı yapılandırılmış yapılan bir ön testle, ön test, son test, katılımcıların anket, tasarım okuma becerisi geliştirme anketi, görüşme formu, SPSS 22.00 paket programı, T testi, Pearson koreasyon testi.	Çalışma öncesinde yapılandırılmış bir ön testle, ön testle, katılımcıların anket, tasarım okuma becerisi geliştirme anketi, görüşme formu, SPSS 22.00 paket programı, T testi, Pearson koreasyon testi.	Çalışma öncesinde yapılandırılmış bir ön testle, ön testle, katılımcıların anket, tasarım okuma becerisi geliştirme anketi, görüşme formu, SPSS 22.00 paket programı, T testi, Pearson koreasyon testi.	Araştırmada okuma becerisi ön test ve son testinden elde edilen veriler, iki testten alınan puanlar arasında son test lehine anlamlı bir fark olduğunu göstermiştir. Ayrıca, blog tutum ölçekteyle blog tutum ölçeklerinden elde edilen veriler de çalışmanın bloglara yönelik tutumlar üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur. Okuma becerisi testi ve blog çalışma grubundaki alınan sonuçlar karşılaştırıldığında, öğrenciler sınıf içinde geleneksel yöntemle öğrenimlerine devam ederken okuma başarılarının

ders da arttığı
kitaplarındaki anlaşılmaktadır.
konulara Seçkisiz atama
paralel olarak yoluyla belirlenen
ve öğrencilerin öğrenciler ve dersin
ilgi alanları öğretim elemanlarıyla
dikkate yapılan ve nitel
almarak yöntemlerle analiz
hazırlanan edilen yüz yüze
icerik bloglar görüşmelerden elde
aracılığıyla sınıfedilen veriler de
dişi bir etkinlik çalışmanın nicel
olarak verilerini
uygulanmıştır. desteklemektedir. Bu
Bu amaçla, verilere göre, blog
gazete uygulamasının
haberlerinden öğrenciler için yeni ve
seçkiler eğlenceli bir öğrenme
yapılarak haber b一心 olmasının yan
metinleriyle sıra ders dışı
ilgili etkileşimi saylamada
okuduğunu etkili bir araç olduğu
anlama anlaşılmıştır.
soruları,
öğrencilerin
birbirleriyle
etkileşim
kurabilmelerini
sağlamak ve
akran
geribildirimi
alabilmek
amacıyla
oluşturulmuş
bir yorum
kısımları, konuya
ilgili ek okuma
linkleri ve
tasarlanan
malzemenin
etkililiğini
ölçebilmek ve
eksiklerini
giderebilmek
amacıyla

hazırlanan kısa
anket soruları
öğrencilere
gönderilmiştir.
Sesli öyküler ve
Türkçe
öğretimini
destekleyici
aklılı telefon
uygulamaları
da uygulama
süresince
öğrencilerin
kullanımına
sunulmuştur.
Altı haftalık
uygulama
sonunda
katılımcılara
uygulanan son
test verileri de
değerlendirirler
ek blogların
okuma
becerilerine
etkisi
araştırılmıştır.
Ayrıca, çalışma
sonunda
uygulanan
tutum anketiyle
öğrencilerin
blog
kullanımına
yönelik
tutumlarında
bir değişiklik
olup olmadığı
da
gözlenmiştir.
Son olarak
öğrenci ve
öğretim
elemanlarıyla
yapılan

görüşmelerde
blogların dil
öğretiminde
kullanılmasına
yönelik görüş
ve öneriler
almıştır.

Tablo 5 incelediğinde prozodik özelliklerin okuma becerisine etkisine dair çalışmalar bulunmaktadır. Bu başlık altında belirtilen ölçülere uygun olarak sadece Özkan (2015) ve Çelebi'nin (2017) çalışmaları olduğu görülmektedir. Özkan'ın (2015) çalışmasında diksiyon eğitimi üzerinde durulduğu, Çelebi'nin (2017) çalışmasında ise tonlama, durak, odak ve okuma hızı üzerinde odaklanıldığı fark edilmektedir. Özkan (2015) çalışmasında yeterlilik sınavında başarılı olamayan ve Türkçe destek dersleri alan 22 katılımcı ile 5 hafta boyunca A2 ve B2 düzeyinden seçtiği metinlerle katılımcıların sesli okumalarını kayıt altına alıp sesli okuma ölçüği kullanarak ön test ve son test uygulamalarında bulunurken, Çelebi'nin (2017) lisans eğitimine devam eden 30 yabancı öğrenci ile 12 hafta süresince farklı haftalarda verilen tonlama, odak, sözcük vurgusu ve durak eğitimleriyle katılımcıların okumaları kayıt altına alınarak aynı zamanda görüntülerinin bilgisayar ortamında görmeleri sağlanarak sesletimlerinin yapıldığı görülmektedir. Karma yöntemin uygulandığı ve farklı dil becerilerini çalışmanın dışında tutarak sadece okuma becerisine odaklanan her iki çalışmanın ulaştığı sonuçlara bakıldığına ise gerçekleştirilen diksiyon ve durak, odak, tonlama çalışmalarında gözle görülür bir başarı elde edildiği yapılan uygulamaların öğrencilerin okuma becerilerine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 5. Prozodik (sesletim, vurgu, tonlama, diksiyon, okuma hızı) özelliklerin okuma becerisi üzerindeki etkisine dair tezler

Araştırmacı	Odak	Katılımcılar	Süre	Veri Kaynağı ve Analizi	Deneysel Müdahale/ Uygulama	Bulgular	
Özkan, 2015	Diksiyon eğitiminin sesli okuma etkisi	Aksaray Üniversitesi'nd e 2013-2014 öğretim yılında üzerindeki öğrenim gören yeterlilik sınavını geçemeyen ve Türkçe destek dersleri alan 11'i deney, 11'i kontrol grubu	5 hafta	Gazi Üniversitesi TOMER Yabancılar İçin Türkçe A2 Temel Düzey kitabında bulunan “Uzun Ömrün Sırları”, son test olarak da	Çalışmada deneklere ön test olarak Gazi grubunda tüm TOMER tarafından kitabında bulunan “Uzun Ömrün Sırları”, son test olarak da	Çalışma sonunda diksiyon eğitimi alan deney grubunda tüm hata türlerinde kontrol grubuna göre daha fazla yayımlanan Yabancılar İçin Türkçe A2 Temel Düzey kitabında	Çalışma sonunda diksiyon eğitimi alan deney grubunda tüm hata türlerinde kontrol grubuna göre daha fazla yayımlanan Yabancılar Deney ve kontrol grupları arasındaki sesli okuma beceri

olmak üzere	yine Gazi	bulunan	düzenleri ilk ve
toplam yirmi	Üniversitesi	"Uzun	son kayıtlar
iki öğrenci	TOMER	Ömrün	üzerinden
		yayınlarından Sırları",	son karşılaşılmıştır.
		Yabancılar test olarak	Yapılan analizler
		İçin Türkçe B2da yine Gazi sonucunda	
	Orta Düzey	Üniversitesi	diksiyon eğitimi
	kitabında	TOMER	alan deney
	bulunan	yayınlarındagrubunun	sesli
	"Güzel	n Yabancılar okuma	
	Sanatlar"	İçin Türkçe	becerisinde, bu
	metinleri, ses	B2 Orta	eğitimi almayan
	kayıtları ve	Düzey	kontrol grubuna
	sesli okuma	kitabında	göre daha çok artış
	becerisi	bulunan	gözlenmiştir.
	değerlendirm	"Güzel	
	e ölçüği	Sanatlar"	
	Wilcoxon	metinleri	
	testi, Mann	okutulmuş,	
	Witney U	ve ses	
	Testi,	kayıtları	
	Friedman	alınmıştır.	
	testi, SPSS	Kontrol	
	20.00 paket	grubuna	
	programı	müfredata	
		uygun	
		Türkçe	
		eğitimi	
		verilirken,	
		deney	
		grubuna bu	
		eğitimim	
		yanında beş,	
		hafta süren	
		bir diksiyon	
		eğitimi	
		verilmiştir.	
		Deney ve	
		kontrol	
		gruplarının	
		ses kayıtları	
		araştırmacı	
		tarafından	
		incelenmiş,	
		ve sesli	

okuma
hataları
belirlenmişti
r. Buna göre
ses yutumu,
gerek siz ses
ya da
eklerin
eklenerek
okunması,
yanlış ses
kullanılması
ve
benzeterek
okuma hata
türleri tespit
edilmiştir.

Çelebi, 2017	Türkçe öğrenen yabancı öğrencileri n sesli okuma beceri düzeylerin büرุنسل olarak tespit etmek; görsel geribildiri m etkinlikleri yle gerçekleştı rilen bürün öğretiminin n sesli okuma becerilerin e etkisi	Tömer'de eğitimini tamamlamış olup lisans eğitimine devam eden 30 yabancı uyruklu öğrenci. arasında yapıldı düzeylerin büرุنسل olarak tespit etmek; görsel geribildiri m etkinlikleri yle gerçekleştı rilen bürün öğretiminin n sesli okuma becerilerin e etkisi	12 hafta Sesli okumalar için Audacity ses kayıt programı, yarı yapılmalıdır ş görüşme formu, Praat 6.0.01 fonetik çözümleme programı, prosogram geribildiri m etkinlikleri yle gerçekleştı rilen bürün öğretiminin n sesli okuma becerilerin e etkisi	Sesli boyunca sözcük vurgusu eğitim, 2 hafta odak eğitim, 4 hafta tonlama eğitim, 5 hafta durak eğitim verilmiş ve deney testi, ön test, son test, SPSS 20.00 paket programı.	Öğrencilere okumalarla audacity kayıtları programı, prosogram geribildiri m etkinlikleri yle gerçekleştı rilen bürün öğretiminin n sesli okuma becerilerin e etkisi	Bulgularдан hareketle görsel geri bildirimle gerçekleştirilen bürün öğretiminin öğrencilerin tonlama becerilerini olumlu yönde etkileyerek sesli okumalarında tonlama becerilerinin gelişimine katkı sağladı, öğrencilerin sesli okumalarında tonlama bekeri geliştirmeye seslemlerini gerçekleştirilen odak ve durak etkili olduğu, görüntülerinkatılımcıların sesli i bilgisayar okumalarında ortamında duraklama görebilmelerbecerilerini i geliştirmede görsel
--------------	--	--	--	--	--	--

sağlanmıştır geri bildirimle
. Praat 6.0.01 gerçekleştirilen
programında bürün eğitiminin
a sözcüklerle etkili olduğu,
yönelik bürün öğretiminin
açıklama katılımcıların
dosyaları sesletim
oluşturulabı sorunlarını da
lmesi için çözerek okuma
indirilen sürelerini normal
sesletimler bir seviyeye
“waw” ulaştırdığı
formatına görülmektedir.
dönüştürüle
rek her bir
sözcüğün
açıklama
dosyası
oluşturulmu
ştur.
Öğrencilerin
sözcüklerde
ve
cümlelerde
doğu
vurgulama,
tonlama ve
duraklama
yapıp
yapamadıkl
arını kontrol
edebilmeleri
amacıyla
sözcüklerin
sesletimleri,
TDK Sesli
Türkçe
Sözlük'ten;
cümlelere
ait
sesletimler
ise Türkçe
öğretimi
alanında
uzman

kışilerin ses
kayıtlarında
n elde
edilmiştir.

Metin türleri aracılığıyla okuma becerisini geliştirmeye dair tezler başlığı altında Tablo 6'da Aşçı (2019), Bekdaş (2022) ve İskender'in (2019) tezleri bulunmaktadır. Aşçı (2019) odak olarak tezinde öykü türünün okuma ve yazma becerilerine etkisini, Bekdaş (2022) efsane türünün okuma ve yazma becerilerine etkisini ve İskender'in de (2019) halk anlatılarından oluşan okuma ve dinleme metinlerinin kültür öğrenimi ile okuma, dinleme becerilerine olan etkisini ele aldığı dikkat çekmektedir. Görülmektedir ki her üç çalışmada da salt okuma becerisi değil, okuma-yazma ya da okuma-dinleme becerisi şeklinde uygulamalar yürütüldüğü fark edilmektedir. Aşçı'nın (2019) çalışmasını B2 düzeyindeki 104 öğrenci ile 2 ders saatı yani 90 dakika yaptığı görülmekteken, Bekdaş'ın (2022) çalışmasına C1 seviyesinden 100 öğrenci ile 6 hafta boyunca 14 saat ayırdığı ve İskender'in (2019) ise yine B2 düzeyinden 13 öğrenci ile 5 hafta boyunca uygulamalarını yaptığı görülmektedir. Çalışmalarda metin türünün odağa alınmasına bağlı olarak farklı türde seçilen metinler ve bu metinlere yönelik açık uçlu, çoktan seçmeli ya da görüşme formu niteliğinde veri toplama araçları kullanılarak elde edilen verilerin SPSS, ANCOVA, MANOVA, içerik analizi gibi farklı biçimdeki analiz türleriyle incelendiği görülmektedir. Aşçı (2019) tezinin uygulama safhasında aynı gün içerisinde deney ve kontrol gruplarına öykü türüyle ilgili ön test ve son test şeklinde müdahalede bulunmuş, Bekdaş (2022) çalışmasının uygulama aşamasında seçmiş olduğu beş efsane metnini deney grubuna 5 hafta boyunca farklı etkinliklerle vermiş ve İskender (2019) ise çalışmasının müdahale kısmında çoklu ortam materyalleriyle desteklenmiş halk anlatılarını deney ve kontrol gruplarına ön test ve son test şeklinde uygulama yoluna gitmiş daha sonra deney grubuya 30 dakika süren bir odak grup görüşmesinden sonra program değerlendirme formu vererek uygulamasını sonlandırmıştır. Çalışmaların sonuçlarına bakıldığında her çalışmanın ölçmeye çalıştığı durumla ilgili belirli ve fark edilir şekilde bir değişim olduğu yapılan müdahaleler sonucunda elde edilen bulgulara anlamlı farklılıklar olduğu gözlenmiştir.

Tablo 6. Metin türleri (öykü, masal, efsane) aracılığıyla okuma becerisini geliştirmeye dair tezler

Araştırmacı	Veri Odak	Katılımcılar	Süre	Deneysel Kaynağı ve Analizi	Müdahale/ Uygulama	Bulgular
-------------	-----------	--------------	------	-----------------------------	--------------------	----------

Aşçı, 2019	Öykünü B2 n düzeyindeki dakika bütünleşti 104 katılımcısure ile 2 açık uçlu k ders soru, 20 beceriler saatı, soruluk olduğu toplam öykü seçim belirtilen 90 formu, 20 okuma dakika. ve yazma sorudan becerisi oluşan gelişimin çoktan e katkısı SPSS 21.00, Mann-Whitney U Testi, ön test, son test.	45 ders 20 saati, soruluk toplam 90 formu, 20 sorudan sonrasında ön SPSS 21.00, kontrol) verilen Whitney U Okuduğunu test, son test.	9 adet öykü etkinliği, 2 her iki grupta da aynı gün başlamış ve aynı gün sonlarındırılmış r. Deneysel uygulamanın sonrasında ön seçmeli test, testte her iki gruba (deney- kontrol) verilen öykü metni ve ön Okuduğunu test, son test.	Ders içi uygulamalar her iki grupta da aynı gün başlamış ve aynı gün sonlarındırılmış r. Deneysel uygulamanın sonrasında ön seçmeli test, testte her iki gruba (deney- kontrol) verilen öykü metni ve ön Okuduğunu test, son test.	Türkçeyi yabancı bir dil olarak öğrenen B2 düzeyindeki kişilerin okuma ve yazma becerisini geliştirmek amacıyla sınıf ortamında öğretim malzemesi olarak dört farklı öykü kullanılmış ve bu ek malzemenin öğrenenlerin söz konusu becerilerinin gelişimine katkısına yönelik yapılan deneysel araştırmada ön-test verileri arasında Yazma Formu tekrar verilmiştir. Son bulunamamışken, son test, dördüncü test verileri arasında öykü okuma ve her iki beceri ayrı ayrı yazma incelendiğinde, çalışması istatistiksel açıdan tamamlandıktan anlamlılık n sonraki hafta bulunmuştur. Bu uygulanmıştır. durum, deney Hem deney gruplarında öykü ile hem de kontrol gerçekleştirilen grubundaki öğretimin öğrenenlerin öğrenenlerin okuma ve yazma İpekli Mendil becerisi gelişimini adlı öyküyü olumlu yönde dört hafta sonra etkilediğinin tekrar okuyup göstergesidir. form sorularına cevap vermesi için ön testte olduğu gibi iki ders saatı kadar süre verilmiştir. Bu şekilde son test uygulaması deney ve kontrol gruplarında
------------	--	---	---	---	---

Bekdaş, 2022. Yabancı C1 dil olarak seviyesinde Türkçe 100 öğrenci nde Türk efsaneleri kullanımının okuma ve yazma becerileri üzerine etkisi	6 hafta boyunca 14 saat 3 açık uçlu sorudan oluşan yazma başarı testi, 14 sorudan oluşan görüşme formu, efsane değerlendirme me ölçütü 20.00, MANOVA testi.	15 çöktan seçmeli sorudan oluşan okuma, kelimelerin anlama testi, metinlerle ilgili resimleri yorumlama, kelimelerin anlamlarını, tahmin etme ve açısından anlamlı bir cümle içinde kullanma, özetleme, kendi hazırlanan efsaneler ile benzer türde efsaneler olup olmadığı hakkında bilgi formu, ön verme, boşluk test, son test, doldurma, telaffuz çalışması yapma, eşleştirme, cevaplara uygun soru yazma, başlığı göre konuyu tahmin etme gibi farklı soruları cevaplamaları istenmiştir.	Deney grubuna Türk efsaneleri ile 5 hafta boyunca hazırlanan etkinliklerinin efsane metni okutularak bu anlama testi, metinlerle ilgili resimleri yorumlama, kelimelerin anlamlarını, tahmin etme ve açısından anlamlı bir cümle içinde kullanma, özetleme, kendi hazırlanan efsaneler ile benzer türde efsaneler olup olmadığı hakkında bilgi formu, ön verme, boşluk test, son test, doldurma, telaffuz çalışması yapma, eşleştirme, cevaplara uygun soru yazma, başlığı göre konuyu tahmin etme gibi farklı soruları cevaplamaları istenmiştir.	aynı gün aynı saatte yapılarak deneysel uygulama sona erdirilmiştir.
--	---	--	--	--

yöntemlerle
derste
kullanılan
kitabın
müzfredatında
yer alan
konular
islenmiştir. Her
iki kontrol
grubunda da
“Yunus Emre
Enstitüsü” Yedi
İklim Türkçe
Öğretim Seti
C1”
kullanılmıştır.
Derslerde
sadece ders
kitabı
kullanılmış,
herhangi bir
efsane metni
okutulmamış,
ve efsane
etkinliği
yapılmamıştır.

İskender, 2019.	Yabancı B2 dil olarak düzeyinde Türkçe 13 öğrenci. öğrenen öğrencile re çoklu ortam materyall eriyile desteklen miş halk anlatıları ndan oluşan okuma ve dinleme etkinlikle	5 hafta. yapilandırıl miş görüşme formu, okuma ve dinleme başarı testi (eş değer test olarak kur geçme sınavı), kültür başarı testi, ANCOVA analizi, ön test son test, Levene testi,	Yarı çoklu ortam destekli halk anlatıları bağımsız değişkeninin, kültür öğrenimi, okuma becerisi ve dinleme becerisindeki başarısı bağımlı değişkenleri üzerindeki etkisi incelenmiş, okuma ve dinleme başarı	Uygulamada çoklu ortam destekli halk anlatıları bağımsız değişkeninin, kültür öğrenimi, okuma becerisi ve dinleme becerisindeki başarısı bağımlı değişkenleri üzerindeki etkisi incelenmiş, okuma ve dinleme başarı	Elde edilen bulgulara bakıldığından, deney ve kontrol grubunun kültür başarı ön test puanları kontrol altında tutulması ile kültür son-test başarı düzeylerinin anlamlı olarak farklılaşlığı görülmüştür. Deney grubuyla yapılan odak grubuya göre farklılık TÜRK Kültürüyle ilgili bilgi edinmenin öğrencilere kültürel farkındalık sağladığını (ortaklıklar ve farklılıklar)
--------------------	--	---	--	--	---

rinin	SPSS 22.00	testi olarak kurulmuştur. Deney ve
hazırlan	paket	sınavları kontrol grubunun ön-
ması ve	programı	kullanılmıştır. test okuma başarı testi
hazırlana	Kültür	kontrol altında
n bu	başarısını	tutulduğunda son-test
materyall	ölçmek için test okuma başarı testinde	tekrar test anlamlı bir farklılaşma
erin	yöntemiyle	olduğu görülmüştür.
öğrencile	aynı başarı testi Kur geçme sınavlarında	5 haftalık okuma başarısı, deney
rin	zaman aralığı	grubunun lehine
kültür	bırakılarak	yüksek çıkmıştır. Bu
öğrenimi	uygulanmış	bağlamda çoklu ortam
ve	daha sonra	materyalleriyle
okuma-	deney grubuyla desteklenmiş halk	yapılan odak anlatılarının B2
dinleme	grup	düzeyinde okuma
becerisin	görüşmesinde	becerisini geliştirmede
deki	öğrencilere	etkili bir yaklaşım
başarıları	yapı-	olduğu söylenebilir.
üzerinde	yapilandırılmış	
ki etkisi	4 soru	
	yöneltilmiştir.	
	Odak grup	
	görüşmesi sınıf	
	ortamında	
	yaklaşık 30	
	dakika	
	sürmüştür.	
	Öğrencilerin	
	izinleri alınarak	
	ses kaydı	
	almış, daha	
	sonra ses kaydı	
	yazيا	
	geçirilmiştir.	
	Odak grup	
	görüşmesi	
	yapıldıktan	
	sonra	
	öğrencilere	
	program	
	değerlendirme	
	formu	
	dağıtılmıştır.	

Sonuç

2001 ve 2022 yılları arasında okuma becerisinin deneysel olarak ele alıp incelendiği lisansüstü tezlere dair yapılan bu çalışma için “Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi”, “yabancı dil olarak Türkçe öğretimi”, “yabancılara Türkçe Öğretimi”, “yabancılar için Türkçe” ve “okuma becerisi” ifadeleriyle tarama yapmış ve 50 lisansüstü tez bulunmuştur. Bu tezlerden belirlenen kriterlere uygun olan 17 çalışma araştırma kapsamına alınarak detaylı şekilde incelenmesi için sınıflandırılmıştır. Yapılan sınıflandırma “Metin sadeleştirme/ uyarlamaya dair tezler, okuma becerisini etkileyen psikolojik etmenlere dair tezler, okuma becerisini geliştirmeye yönelik yaklaşım/ yöntem/ teknik/ materyal/ etkinliklere dair tezler, okuma becerisini geliştirmeye yönelik teknolojik araçların kullanımına dair tezler, prozodik özelliklere dair tezler ve metin türleri aracılığıyla okuma becerisini geliştirmeye dair tezler” başlığı altında ele alınarak incelenmiştir. Kaynakça kısmında yıldız (*) işaretiyile belirtilen çalışmaların genelinde nitel ve nicel yöntemlerin birlikte uygulandığı karma yöntem uygulandığı görülmektedir. Bazı çalışmaların (Varışoğlu, 2013; Şengül, 2016; Dursun, 2017; Aşçı, 2019; İskender, 2019; Külah, 2021; Bekdaş, 2022) okuma becerisi yanında dinleme ve yazma becerilerinin yanı sıra dil bilgisi öğrenme alanını da çalışmalarına dâhil ettikleri görülmektedir. Tezlerde en çok 6 çalışma ile (Varışoğlu, 2013; Bülbül, 2015; Şengül, 2016; Dursun, 2017; Külah, 2021; Gerek, 2022) yaklaşım, yöntem, teknik, materyal konularının; 4 çalışma ile (Erdem İpek, 2018; Demirel, 2019; Ahmet, 2021; Bilgiç, 2021) metin sadeleştirme/ uyarlama konusunun; 3 tez ile (Aşçı, 2019; İskender, 2019; Bekdaş, 2022) metin türleri konusunun ve 2 tez ile (Özkan, 2015; Çelebi, 2017) prozodik özelliklerin ele alındığı görülmekle birlikte okuma becerisini geliştirmeye yönelik teknolojik araçlara dair 1 tez (Türker, 2018) ve okuma becerisini etkileyen psikolojik etmenler konusuna dair 1 tez (Karalök, 2020) olduğu dikkat çekmektedir. Yapılan çalışmaların katılımcı sayıları 11 ila 104 öğrenci arasında değişiklik göstermiş, uygulamalar A2 düzeyinden başlayarak C1 düzeyine kadar geniş bir yelpazede yapılmıştır. Bu noktada en çok müstakil olarak önce B2 (Varışoğlu, 2013; Şengül, 2016; Türker, 2018; Aşçı, 2019; İskender, 2019) sonra B1 (Erdem İpek, 2018; Demirel, 2019; Karalök, 2020; Ahmet, 2021) düzeyinde çalışma yaptığı görülmekle birlikte karma olarak A2-C1 seviyelerinden de katılımcılar araştırmalara katılmıştır. Tezlerde süre aralığına dikkat edilecek olursa 1 ders günü, 60 dakika, iki ders saati/ 90 dakika, 180 ders saati, 4 hafta, 5 hafta, 6 hafta, 8 hafta, 22 hafta, 24 hafta gibi bir zaman aralığı ayrılmışken Ahmet, 2021'in çalışmasında uygulamalar çevirim içi yapılmış olup Bilgiç (2021)'te belirli bir süreden bahsedilmemiştir. Veri kaynağı ve analiz kısmında tüm çalışmaların okuma becerisi odağında metinler ve bu metinleri anlamaya yönelik çoktan seçmeli, açık uçlu sorular, yarı

yapılmalıdırmış görüşme formları, odak görüşme, belirli özellik ve becerileri ölçmeye yönelik ölçekler ve testler ile analizlerde içerik analizinin yanı sıra en çok SPSS paket programı ve sonrasında farklı türde kullanılan diğer analiz türlerinin uygulandığı görülmektedir. Yapılan çalışmaların bulgularından elde edilen sonuçlara göre yapılan tüm tezler amacına yönelik olarak yapılan müdahalelerden olumlu sonuçlar elde etmiştir.

Sonuç olarak tezlerin genel görünümlerinden hareketle okuma becerisini etkileyen psikolojik durumlarla ilgili ve okuma becerisinde teknolojik araçların rollerine dair farklı çalışmalar yürütülebileceği, uygulamalarda yapılan çalışmanın niteliğini artıracak derecede bir örnekleme ulaşılmasının daha iyi olacağı, deneysel müdahaleye ayrılan zamanın daha geniş bir çerçevede ele alındığı takdirde daha verim alınabileceği yönelik önerilerde bulunulabilir.

Kaynakça

- Acar, T. (2016). Measurement of attitudes regarding foreign language skills and its relation with success. *International Journal of Evaluation and Research in Education (IJERE)*, 5(4), 310-322.
- Aghajani, M. & Gholamrezapour, E. (2019). Critical thinking skills, critical reading and foreign language reading anxiety in Iran context. *International Journal of Instruction*, 12(3).
- *Ahmet, S. (2021). Yabancılara Türkçe öğretiminde Ömer Seyfettin'in "pembe incili kaftan" hikâyesini b1 seviyesine uyarlama çalışması (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi.
- Altunkaya H. & Ateş A. (2018). Sources of Reading Anxiety among the learners of Turkish as a foreign language. *Asian Journal of Education and Training*, 4(3), 161-169.
- Anderson, N.J. (2003). Scrolling, clicking, and reading English: online reading strategies in a second/foreign language. *The Reading Matrix*, 3(3).
- Arıcı, A. F. & Taşkın, Y. (2019). Okuma becerisinin diğer dil becerileriyle ilişkisi. *International Journal of Field Education*, 5(2), 185-194.
- *Aşçı, Y. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öykü: B2 düzeyinde okuma ve yazma becerisi geliştirme* (Yayınlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Türkçat Araştırmaları Enstitüsü.
- *Bekdaş, M. (2022). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türk efsaneleri: Okuma ve yazma becerileri üzerine etkisi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Erciyes Üniversitesi.
- *Bilgiç, B. (2021). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin değiştirme teknikleri çerçevesinde Tarık Buğra'nın 'Hayat Böyledir İşte' adlı hikâyesinin A2 düzeyine uyarlanması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi.
- Bojovic, M. (2010). *Reading skills and reading comprehension in English for specific purposes*. The International Language Conference on The Importance of Learning Professional Foreign Languages for Communication between Cultures. int.conference@fl.uni-mb.si website: <http://fl.uni-mb.si/>.

- Bölükbaş, F., Keskin, F. & Polat, M. (2011). The effectiveness of cooperative learning on the reading comprehension skills in Turkish as a foreign language. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 10(4).
- *Bülbül, F. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuduğunu anlama becerisinin kavram haritası aracılığıyla geliştirilmesi: Bir eylem araştırması* (Yayınlanmamış doktora tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- *Çelebi, S. (2017). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde görsel geri bildirim etkinlikleri ile gerçekleştirilen büriün öğretiminin sesli okuma becerisine etkisi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi.
- *Demirel, İ.F. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde uyarlanmış metinlerin okuduğunu anlama başarısına etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi.
- *Dursun, B. (2017). *Yabancılara Türkçe öğretiminde film kullanımının öğrencilerin anlama becerisine etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- *Erdem İpek, M. (2018). *Yabancılara Türkçe öğretiminde metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde Mustafa Kutlu'nun Ya Tahammül Ya Sefer isimli hikâyesinin sadeleştirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.
- *Gerek, H. G. (2022). *Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kavram haritalarının kullanılmasının öğrencilerin okuma becerisini geliştirmesine etkisi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi.
- 70

Gunobgunob-Mirasol, R. (2019). Vocabulary size, reading motivation, reading attitudes and reading comprehension performance among Filipino college learners of English. *International Journal of Evaluation and Research in Education (IJERE)*, 8(1), 64.
- *İskender, M. E. (2019). *Yabancılara Türkçe öğretiminde çoklu ortam materyalleri ile desteklenmiş halk anlatılarının kültür öğrenimi ve dil becerileri gelişimi üzerindeki etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi.
- *Karalök, F. S. (2020). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dijital öykü kullanımının okuma motivasyonuna etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Nevşehir Üniversitesi.
- *Külah, E. (2021). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde edebiyat halkalarının dil becerilerinin gelişimine etkisi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Marzec-Stawiarska, M. (2016). The influence of summary writing on the development of reading skills in a foreign language. www.elsevier.com.
- Mikulecky, B.S. ve Linda, J. (2004). *More reading power. Reading for pleasure, comprehension skills, thinking skills, reading faster.* Longman.
- Norbaevna, S.F& Yuldashevna, X.G. (2019). Impact of extensive reading to develop speaking skills. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, 7(12).
- Özbay, M. (2009). *Anlama teknikleri: II Dinleme eğitimi*. Öncü Kitap.

- *Özkan, N. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ara düzeyde (B1- B2) diksiyon eğitiminin sesli okuma üzerindeki etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.
- Polat, S. ve Ay, O. (2016). Meta-sentez: kavramsal bir çözümleme. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi- Journal of Qualitative Research in Education*, 4(1), 52-64. <http://www.enadonline.com>.
- Rraku, V. (2013). The effect of reading strategies on the improvement of the reading skills of students. *Social and Natural Sciences Journal*, 7(2).
- Sertoğlu, G. (2020). Yazma eğitiminde yöntem ve teknikler: bir meta-sentez çalışması. *Journal of Language Education and Research*, 6 (2), 410-427.
- Singhal, M. (1997). The internet and foreign language education: benefits and challenges. *The Internet TESL Journal*, 3(6). <http://iteslj.org/>, <http://iteslj.org/Articles/Singhal-Internet.html>.
- Spanou, S. ve Zafiri, M.N. (2019). Teaching reading and writing skills to young learners in english as a foreign language using blogs: a case study. *Journal of Language and Cultural Education*, 7(2).
- Stranovska, E., Gadusova, Z. (2020). Learners' success and self-esteem in foreign language reading comprehension. *Образование и саморазвитие*. 15(3).
- *Şengül, K. (2016). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil öğrenme stratejilerine dayalı etkinliklerin anlama becerileri ile dil bilgisine yönelik başarıya, kalıcılığa ve Türkçeye yönelik tutuma etkisi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi.
- Temizyürek, F., Erdem, İ. ve Temizkan, M. (2017). *Konuşma eğitimi*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- *Türker, M. S. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde blog kullanımının okuma becerisine etkisi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Türkçiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- *Varışoğlu, B. (2013). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde birleştirilmiş iş birlikli okuma ve kompozisyon ekmeğinin etkileri* (Yayınlanmamış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi.
- Zhou, J. (2017). Foreign language reading anxiety in a Chinese as a foreign language context. *Reading in a Foreign Language*, 29(1).
- Walsh, D. & Downe, S. (2005). Meta-synthesis method for qualitative research: A literature review. *Journal of Advanced Nursing*, 50 (2), 204-211.